

ВЪРКОВЕН ВЕСТНИК

ИЗЛАЗА ЕДИН ГОДИНА

ИЗДАНИЕ НА БЪЛГАРСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦЪРКВА ЗА РЕЛИГИОЗНА И ЦЪРКОВНО-ОБЩЕСТВЕНА ПРОСВЕТА

ГОДИНА С, БРОЙ 23

СОФИЯ, 15 – 31 ДЕКЕМВРИ 2000 г.

ЦЕНА 0,40 лв.

http://www.aster.net/ort.church.bg, e-mail: synpress@bglink.net

2000 години от Рождество Христово

ПАТРИАРШЕСКО И СИНОДАЛНО РОЖДЕСТВЕНСКО ПОСЛАНИЕ

„Рождество Твое, Христе Боже
наш, возсия мирови свет разума“
(Из тропара на Рождество Христово)

Възлюбени чедо на светата ни Църква,

Господ, Който е поставил в Своя власт времената и годините“ (Тропар на Индикта), благослови да празнуваме 2000 години от преславното Христово Рождество, да прославим молитвено неизмеримата Му любов, да се поклонно смирено пред подножието на нозете Му (Пс. 131:7), да изживеем духовна радост и да чуем дивната ангелска песен: „Слава във висините Богу, и на земята мир, между човешките благоволение“ (Лука 2:14).

Ветхозаветната свещена история е записала много важни събития, които свидетелстват за неизследимия Божи промисъл към съществуващото човечество.

Новозаветната свещена история обаче отбелязва най-великото събитие, най-неоспоримия факт, най-великото чудо – явяването на Бога в плът (1 Тим. 3:16).

Господ Исус Христос – Единородният Син, Който е в недра на Отца (Иоан1:18), се роди на земята и живя между нас (Иоан 1:14), за да могат – по думите на св. Иринея Лионски и св. Атанасий Велики – синовете човешки да станат синове Божии.

Християнството със своето евангелско учение възведе на света нова заповед за любовта, нови човешки взаимоотношения и зачитане на човешкото достойнство.

Но историята на християнството е записала и тежки гонения против евангелското слово и вяра. Не всички приеха апостолските думи за благодатен живот (Деян. 5:20). Светът със своите коварства и жестокости нанасяше тежки духовни рани на Христовата църква.

Въпреки големите изпитания християнството побеждава, защото единствено благодарения човешките сърца и ги насочва към светлите небесни чертози. Християнството неизменно носи печата на своя Божествен Учитель. Чрез раждането на Христос изгря незалязващото Слънце на правдата, любовта и милосърдието!

Чрез раждането на Христос блесна светлата надежда за спасение на човешкия род, яви се небесният Утешител на измъчените, дарува се нова благодат на човечеството, дойде непобедимата сила на изнемогващите, пока за се верният път в живота.

Чрез раждането на Христос започна благоприятна Господня година (Лука 4:19) за цялото човечество.

Но не всички се отзовават на божествената покана. Не всички слушат Божественото слово. Не всички търсят истината в живота.

Иродовият дух за мълч не е угаснал. Злобата не е престанала. Омразата не е намалала. Съблазънта не е отслабнала.

И днес светът живее в смут. И днес, в края на 2000 година, човекът е изправен пред важни актуални въпроси, на които не може да отговори, и пред проблеми, които не успява да преодолее.

Светата Православна църква е разтревожена от радикалната намеса на човека в генетичната структура на живите същества, от неразумното експлоатиране на ресурсите на околната природна среда, защото така се нарушава балансът, който осигурява жизнеспособността на планетата ни. Трябва да се гарантира както свободата и неповторимостта на човешката личност, така и целостта на Божието творение.

Сериозни съвременни проблеми в световен и национален мащаб са безработицата, мизерията, гладът, увеличаващата се разлика между богати и бедни, корупцията,

Христос Емануел – стенопис от църковата „Св. Архангели Михаил и Гавриил“ в Арбанаси

та, обезценяването на човешкия живот. Като изхожда от нравствените повели на Богочовека Исус Христос, Българската православна църква отправя искрен зов към управляващите, от които в голяма степен зависи правилното разрешение на засегнатите проблеми, и към всички християни, да спомогнат за преодоляването им. Всеки трябва да чувства дълга си и да носи отговорността си.

Днес изключително важен проблем е положението на младото поколение, което се увлича от разни чужди учения (Евр. 13:9) и търбва по хлъзгавите пътища на душепагубните секти. Причината за това е засиленият през последните години прозелитизъм от страна на различни стари и нови иславни изповедания и религиозно-философски групи, които не само не зачитат каноническите права на Българската православна църква, но агресивно и безкомпромисно с непозволени и некоректни средства късат живи части от снагата на православния ни народ, за съжаление подкрепяни и от някои властимащещи лица.

Все по-често младите хора у нас, водени от различни подбуди, посягат към наркотика, който ги поробва, измъчва и унищожавя. Държава без подрастващо поколение е обречена на самоунищожение.

Проблемът с наркоманията основателно тревожи и българското правителство. В своята загриженост то се обвърна за морална помощ към Св. Синод на Българската православна църква с молба за съвместни усилия, за да опазим българската младеж – утрешния потенциал на Република България.

Призоваваме всички свещенослужители, църковнослужители и православни християни да отправят сърдечни молитви към Всемилостивия Господ Исус Христос и да вършат всичко според възможностите си, за да се съхрани българската младеж от тази нова модерна зараза, която ги прави неспособни към добри и полезни дела и която бавно, но сигурно скъпява младежкия им живот.

Не по-малко тревожно е и положението със семейството – тази малка домашна църква, която е призвана да изгражда и утвърждава ценностите на вярата и нравствеността, да усъвършенства християнските добродетели, да възпитават пълноценни граждани на родината ни, творци на духовни и материални блага. Това обаче е

възможно само чрез православно религиозно-образователно и възпитание в семейството и в училището. Макар че по конституция Църквата е отделена от държавата, тя не е отделена от православия български народ. В много западни страни Църквата отдавна е отделена от държавата, но въпреки това религията се изучава в училищата като задължителен предмет. Само вярата в Бога култивира и утвърждава непреходните християнски и общочовешки ценности.

В нашата най-нова българска църковна история се записва един жалък факт – разколът, който все още къри в снагата на Българската православна църква.

Със съжаление трябва да кажем, че той внесе допълнителни усложнения и горчивите му плодове троят духовната атмосфера на родината ни Църква. Разколът пречи на нравственото, духовното и материално развитие на Църквата ни и непрестанно внася смут и раздори сред вярващите и клира.

Да посрещнем третото хилядолетие с упование в Бога, че ще вразуми всички, които са извън единството на Църквата, да се възврат в нейното канонично и свхаристийно общение, та радостта ни да бъде пълна.

Възлюбени чедо на светата ни Православна църква,

Отминаващото второ хилядолетие от Раждането на нашия Спасител Исус Христос изпраща ме с благодарност към Бога, Който винаги ни укрепяваше в трудни моменти.

Навлизайки в третото хилядолетие, нека помним думите на св. апостол Павел, че любовта е дълготърпелива, пълна с благод, не завижда, не се превъзпява, не се гордее, не безчиства, не дири своето, всичко извинява... на всичко се надява, всичко претърпява. Любовта никога не отпада (1 Кор. 13:4-8). Като не забравяме това, нека всички ние – и клир, и миряни – според силите си да работим за мира, единството и развитието на родината ни Църква и страна.

Поздравяваме всички наши духовни чедо в Родината и извън нея с Рождественските и новогодишните празници. „Благодатта да бъде с всички, неизменно любещи Господа нашего Иисуса Христа. Амин“ (Еф. 6:24).

ЧЕСТИТО РОЖДЕСТВО ХРИСТОВО И НОВОТО ХИЛЯДОЛЕТИЕ!

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА СВ. СИНОД
† МАКСИМ
ПАТРИАРХ БЪЛГАРСКИ и
МИТРОПОЛИТ СОФИЙСКИ

ЧЛЕНОВЕ НА СВ. СИНОД:

- † Врачански митрополит КАЛИНИК
- † Сливенски митрополит ИОАНИКИЙ
- † Пловдивски митрополит АРСЕНИЙ
- † Видински митрополит ДОМЕТИАН
- † Варненски и Великопреславски митрополит КИРИЛ
- † Американски и Австралийски митрополит ЙОСИФ
- † Западно- и Средноевропейски митрополит СИМЕОН
- † Бивш Нюйоркски митрополит ГЕЛАСИЙ, главен секретар на Св. Синод
- † Великотърновски митрополит ГРИГОРИЙ
- † Доростолски и Червенски митрополит НЕОФИТ, наместник на овдовелия Ловчански митрополитски престол
- † Неврокопски митрополит НАТАНАИЛ
- † Плевенски митрополит ИГНАТИЙ
- † Старозагорски митрополит ГАЛАКТИОН

БЪЛГАРИЯ

Патриаршеско служение в столичния храм „Св. Андрей Първозвани“

На 30 ноември, деня на св. ап. Андрей, в столичния храм „Св. ап. Андрей Първозвани“ тържествено се отбелязва храмовият празник. Негово Светейшество Българският патриарх Максим отслужи тържествена св. Литургия в съслужение с Преосвещените епископи Траянополски Иларион, Макариополски Гавриил, архимандрит Николай, протосингел на Софийската митрополия, и храмовото духовенство. След службата в двора на храма бе раздален курбан с традиционните за празника храни – варена шарпеница, хляб, жито, боб.

Храмът „Св. ап. Андрей Първозвани“ е единствен в България, носещ името на първия Христов ученик. Той е построен през 1926 г. с идеята да се обяви

Храмът „Св. ап. Андрей Първозвани“ е единствен в България, носещ името на първия Христов ученик.

като храм на българските опълченци. Основава се комитет, който да работи за построяването на величествен храм в памет на българските опълченци, на Македонско-Одринското опълчение и на всички герои от Сръбско-българската война. Идеята остава неосъществена. На 10 януари 1943 г. пада бомба върху построеното параклисче и то е напълно разрушено. След три години върху развалините се построява втори храм-параклис (1948 г.). Двадесет години по-късно през 1968 г. се изграждат двете странични разширения и камбанарията върху притвора. По тази причина храмът няма архитектурно-топографско благолепие на големите софийски храмове. Но вече 60 години тук съществува

катехизаторска дейност, а християнски беседи са се провеждали и през тоталитарно време, както и организирани поклоннически пътувания из цялата страна и всеобщо бдениа срещу празниците.

Беседите и поклонническите пътувания се водят от протоiereй Иван Касбов, който вече 25 години е председател на храма. На Андреевден се навършва 30 години от служението му в храм „Св. ап. Андрей Първозвани“.

Текст и снимки
Весела НИКОЛОВА

Вести от Пловдивска епархия

На 25 ноември – деня на св. Климент Охридски – Негово Високопреосвещенство Пловдивският митрополит Арсений отслужи празнична св. Литургия в митрополитския храм „Св. Марина“, чийто южен престол е посветен на чествания светец. В съслужение с Негово Високопреосвещенство в литургията взеха участие храмовите свещеници о. Йордан Митков и о. Роман Арнауков, о. Димитър Демирев от пловдивския храм „Св. ап. Петър и Павел“,

както и гостът от Еладската православна църква прот. Иоан.

Днес ние почитаме паметта на св. Климент Охридски, първи епископ на Българската църква. Първи във всичко, както пише в житието му – в служението на Църквата, в учителството, в книжовността – с тези думи митрополит Арсений се обрна към богомолците в проповедта си, като подчерта още, че св. Климент Охридски е велик пример за всички, които се гри-

жат за духовното израстване на хората – духовници, учители, работещи в сферата на културата и изкуствата.

Негово Високопреосвещенство Пловдивският митрополит отличи с църковното звание „протоiereй“ о. Роман Арнауков, като му пожела все така с ревност да служи на светата ни Църква, на българския народ и на Бога.

Културно-просветен отдел
на Пловдивската
митрополия

Честване на празника на св. Николай Мирликийски във Видинска епархия

В навечерието на празника, 5 декември, Негово Високопреосвещенство Видинският митрополит Дометиян в съслужение с духовенството на града отслужи Велика вечеря с петохлебие в митрополитския храм „Св. Николай“ във Видин. В края на вечерята бе извършено монашеско постръжение на ученика от Софийската духовна семинария Великия. За негов духовен старец бе определен йеромонах Харалампий. Негово Високопреосвещенство

поздрави събралите се богомолци с храмовия празник и 70 годишнината на храма, която ще бъде отбелязана на летния Никуден през следващата година. Митрополит Дометиян се обрна с напътствени слова и към новопостриганата монах.

На празника, 6 декември, Негово Високопреосвещенство митрополит Дометиян отслужи св. Литургия в храма „Св. Николай Мирликийски“ в с. Връв. През тази година се отбелязват 120 г. от освещаването на

храма. Митрополит Дометиян бе посрещан на площада от жителите на селото с хляб и сол и с изключително на духовна оркестър.

На св. Литургия песнопенията бяха изпълнени от хора на видинската катедрала „Св. Димитър“. След богослужението слово за празника произнесе Негово Високопреосвещенство, като поздрави миряните от името на Епархийския съвет и ги призова за напредък в Христовата вяра.

ЦВ

В памет на пловдивските мъченици

Истинска благодат за един град е да дасе изповедници на вярата, защитили я с мъченическа смърт. Те са негови застъпници пред Бога и небесни покровители. Такъв е например св. вмчк Димитър за Солун. Пловдив също има своите светци покровители. Това са св. ап. Ерм, основал първата християнска община тук през 36 г. сл. Хр., св. 37 Пловдивски мъченици, загинали за Христовото име през 305 г. по време на гонението срещу християните, повдигнати от император Диоклециан, както и неканонизираната още новомъченица Рада Вълкович Пловдивска, убита от турците заедно с трите ѝ деца в началото на XIX в.

Доскоро техните имена бяха известни само на малка част от пловдивската обществено-национална общност, а за голяма част православни християни св. ап. Ерм и св. 37 Пловдивски мъченици са единствено имена от църковния календар.

За тяхното популяризиране днес и за отдаване на достойна почит общината усилята си Пловдивска митрополия в лицето на Негово Високопреосвещенство Пловдивският митрополит Арсений, община Пловдив, Историческият музей и други културни институции в града.

На 20 ноември бяха поставени три паметни

плочи – на св. ап. Ерм на входа на митрополитския храм „Св. Марина“, на св. 37 Пловдивски мъченици близо до храм „Св. Константин и Елена“, където се предполага, че е мястото на мъченическата им смърт, и на Рада Пловдивска и трите ѝ деца в храм „Св. Неделя“.

Празничният ден започна с архиерейска св. Литургия, която Негово Високопреосвещенство Пловдивският митрополит Арсений отслужи в митрополитския храм в съслужение с храмовото духовенство и гости-свещеници. На службата присъстваше монах Георги Йовчев, епископ на Пловдивско-Софийската католическа епархия.

В словото си след литургията митрополит Арсений посочи, че „българите са сред първите, започнали да изповядват Христовото име, и за тях Христос винаги е бил и ще бъде пътят, и истината, и животът“. Освен това Негово Високопреосвещенство подчерта, че „Христовата църква е била и ще бъде притеснявана“, като изтъкна причините за това постоянно смущение с пример от прочутата басня на Стоян Михайловски за бухала и светулката, в която бухалът казва на светулката, че я гони единствено защото свети.

„Само християнството е истинската духовна светлина, която води към спасение както отделния човек, така и цялото общество“, каза в заключение Пловдивският митрополит.

В 11 часа пред паметната плоча на св. ап. Ерм Негово Високопреосвещенство митрополит Арсений отслужи водосвета Негово Високопреосвещенство, като подчерта големата роля на християнството за развитието на човечеството. „Единствено като следваме Исус Христос, не ще бъдем подвластни на отрицателните прояви в нашето общество“, каза митрополит Арсений и призова присъстващите да пазят сега и во веки християнската вяра.

Под звуците на църковните камбани на митрополитския храм потегли литийното шествие, водено от Пловдивския митрополит. То бе огласено от църковното песнопение „Спаси, Господи“, изпълнено от семинаристи на Пловдивската духовна семинария „Св. Кирил и Методий“, които носеха хоругви и кръстове. Дошлите да отдадат почит на пловдивските светници се отправиха към паметните плочи на св. 37 Пловдивски мъченици и Рада Пловдивска. Пред плочата на

св. 37 мъченици митрополит Арсений даде думата на историка Александър Пинчев, който в кратко слово говори за техния подвиг и посочи благодатната им роля за пребъдването на Пловдив през вековете. Свещеници и семинаристи изпяха общия тропар за св. мъченици, след което литията продължи към плочата на новомъченицата Рада Пловдивска, където Негово Високопреосвещенство митрополит Арсений произнесе молитва. Отново г-н Пинчев разказа житието на Рада Вълкович. Накрая всички присъстващи изпяха многолетствие за жителите на Пловдив, за целия български народ и за всички християни.

Пловдив е град с богата история. Неслучайно неговият девиз е „Древен и вечен“. Много от древните в него е дошло до нас като руини, в които вече няма живот. Такъв е форумът на древния Филиполос, стадионът, крепостните стени от времето на император Марк Аврелий, останките от жилищни сгради на Небет-теп, където е било първото селище Евмолпия, основано от траките. Те са само един спомен за славното минало на града. Истински вечна, даряваща ни живот вечен, с Христовата вяра, разпространена тук още в зората на християнството, за която от днес и за бъдещи времена ще свидетелстват трите паметни плочи.

Емил ПАРАЛИНГОВ

Справка

Свети апостол Ерм –

покръстител на Тракия и първ пловдивски епископ

Св. апостол Ерм е един от 70-те св. апостоли и ученици на св. апостол Павел. За него се споменава в Рим. 16:14. По време на второто пътуване на св. Павел той е изпратен да проповядва божие слово в Тракия и създава първата християнска общност в Пловдив – древния Филиполос, като през 36 г. след Р. Хр. е издигнат за първ пловдивски епископ. Смята се за първосъздавател на Пловдивската митрополия, която олавява до 57 г. По-късно става епископ на Аполония, Маркианопол и Одресос (Варна). В последния град приема мъченическа смърт към 95 г.

Все още се спори по въпроса, дали св. апостол Ерм е авторът на забележителния богословски труд „Пастир“, съдържащ поуки за духовници и миряни. Според православния календар паметта на светеца се празнува на 31 май.

Свети 37 Пловдивски мъченици

Свети 37 мъченици Пловдивски са избити при източната порта на акропола на града (Хисар капия) по време на големите гонения срещу християните, предприети от император Диоклециан. Мъченическа смърт ѝ постигнала през 304 г. Имената на всичките 37 светци са известни от църковно-историческите избори. От тях 29 души са от Филиполос, а 8 са от източнотракийския град Виза. След смъртта им със същия християнски и мъченически подвиг се устремяват още трима ревностни християни – филиполоските ерзарци Севериан и Мемнос и Дионисий от Стенимахос (днес Асеновград). На мястото на мъченическата гибел на тези пловдивски светци е създаден мартириум – малък храм-еробница, а по-късно е издигната раннохристиянската базилика „Св. Константин и Елена“.

Православната църква отбелязва паметта на 37-те пловдивски мъченици на 20 август.

Мъченица Рада Пловдивска

Рада Пловдивска е мъченица за християнската вяра от XIX в. Родена е в Коприувица към края на XVIII век. Произхожда от възрожденската фамилия на Малките Чалковци, които се заселват в Пловдив в началото на XIX век и стават всеизвестни като бунтулци и крепители на българщината в града. Братята на Рада са пловдивските възрожденци Вълко, Стоян и Павел Куртовичи Чалковци. Рада е известна като благочестива християнка и голяма благотелка за бедните и затворниците. Нейната мъченическа кончина се отнася към смутното време след Руско-турската война от 1828-1829 г., когато провите на мюсюлмански фанатизъм и непримиримост на християните в Османската империя стават често явление. Местни пловдивски турци-фанатисти решават да потурчат най-малкия брат на Рада – Павел, който по това време е младеж – хубавец и прилежен ученик. Те се възползват от отсъствието на влиятелния най-голям брат Вълко Куртович и нахлуват в дома на Рада, където Павел се укрива. Нападеният е извършен на 15 април 1837 г. (Велики четвъртък). Павел успява да избяга, но жертва на убийството става сестра му Рада заедно с трите си невръстни деца. Били погребани в старото еробище на енорийския храм „Св. Неделя“. Днес гробът им не е запазен. Рада Пловдивска не е канонизирана!

СКРЪБНА ВЕСТ

На 7 декември се престава в Господа

Негово Високопреосвещенство

Ловчанският митрополит ГРИГОРИЙ

роден на 19.VIII.1906 г. в с. Габарево, Казанлъшко

Ловчанският митрополит Григорий, закръмен още от малък с вяра и родолюбие, завършва Пловдивската духовна семинария и на 23-годишна възраст приема монашеството. Като йеродякон следва и успешно завършва Богословския факултет. В йеромонашеско и архимандритско звание той изпълнява послушание като учител, ефимерий, възпитател и библиотекар в Пастирско-богословския институт, Софийската и Пловдивската духовни семинарии, протосингел на Старозагорската и Врачанската митрополии и началник на Културно-просветния отдел при Св. Синод. Оценявайки усърдното му църковно служение, на 11.IV.1965 г. той е хиротонисан за Крупнишки епископ, като му е възложено послушанието игумен на Троянската св. обител. От 1968 до 1972 г. той е

представител на БПЦ при Московската патриаршия до избирането му за Ловчански митрополит на 13.II.1972 г.

Ловчанският митрополит Григорий близо 30 години с архипасторско усърдие и богат църковно-административен опит благоуспешно ръководи богоспасеамата Ловчанска епархия, като до последния си дъх не престана да се грижи за поверените му от Бога клир и паство. Той остави светъл пример на трезво каноническо съзнание в трудните моменти на църковни изпитания, бидейки радетел за клирическа дисциплина и църковно единство.

Всемилолюбивият Бог, Който въздава всекиму според делата, го насади с дълги години (Пс. 90:16), за да радва с многолетното си архипастор-

ско служение и с благородното си сърце всички в св. ни Църква и епархията.

БОГ ДА ГО ПРОСТИ!
ВЕЧНА ДА БЪДЕ ПАМЕТТА МУ!

От Св. Синод на Българската православна църква

Опелото се извърши на 10 декември 2000 г., неделя, от 11 часа в катедралния храм „Св. Троица“ в гр. Ловец.

В следващия брой на „Църковен вестник“ ще бъдат публикувани подробни материали за блаженпочиналия митрополит, както и информация за опелото и погребението му.

РЕПОРТАЖИ

Църквата поведе литийно шествие срещу разкола

личния град.

Въпреки че междувременно благоевградският въпрос бе неочаквано бързо (частично) разрешен с намесата на Главна прокуратура, това съвсем не обезсмисли шествието. То прераства в общонационален протест срещу грубата антицърковна политика на правителството, която през последните години се изостри и достигна своя апогей с решението на Върховния административен съд от 18 октомври т.г., узаконяващо повече от една религиозна общност с наименование Българска православна църква.

Литията започна от Патриаршеската катедрален храм „Св. Александър Невски“ с издигнати хоругви и църковни песнопения и премина по улиците на столичния център под звъна на църковните камбани, като спира неколкото пъти пред сградите на Президентството, Министерския съвет, Главна прокуратура и Народното събрание.

Негово Високопреосвещенство Неврокопският митрополит Натаанаил, придружаван от вешни духовници и църковни служители, връчи протестна декларация на Константин То-

дорев, съветник на президента Петър Стоянов, на Николай Вълчев, началник на кабинета на Иван Костов, и на Иван Сунагарски, председател на Комисията по вероизповеданията в парламента.

Шествието се завърна пред храм „Св. Александър Невски“, където бяха Негово Светейшество Българският патриарх Максим и повече синодални архiereи.

Високопреосвещенят Сливенски митрополит Йоаникий прочете декларация, в която Светият Синод официално заяви своята отеческа загриженост и гражданска истерпимост спрямо държавните действия в услуга на разкола.

В свои реч представителите на ВМРО и Евролевицата изразиха общественото

възмущение от тази политика и надеждата, че тя ще бъде прекратена в интерес на църковния мир и гражданското благоденствие.

Негово Светейшество Българският патриарх Максим в отеческо слово насърчи всички, дошли да подкрепят църковното единство.

В заключение Американският и Австралийски митрополит Йосиф в духа на настъпващите Рождествовски празници изрази готовността на БПЦ да съдейства при всяко полезно и богоугодно начинание на държавата и обществото за слава Божия и утвърждаването на Христовата правда сред хората.

Камбаните на „Св. Александър Невски“ възвестиха спирането на Чернобилската АЕЦ

На 14 декември в АЕЦ „Св. Александър Невски“ Негово Светейшество Българският патриарх Максим в съслужение с архiereите на Светия Синод отслужи панихида в памет на загиналите при аварията в Чернобилската АЕЦ през 1986 г.

Събитието беше организирано по инициативата на посолството на Украйна в България.

Под траурното звучене на църковните камбани съведоха глави представителите на дипломатическите мисии в страната: Вячеслав Похвалски, посланикът на Украйна, както и посланиците на САЩ, Австрия, Франция, Япония, Португалия, временно управляващият посолството на Белорусе, на република Югославия, пълномощните министри на Русия и на Полша, военни аташета, представителите на министерствата на

външните работи и на регионалното развитие, представители на обществени организации. Официален гост бе и папският нунций у нас монсеньор Антонио Менини.

В словото си Негово Светейшество подчерта, че свободната човешка воля не трябва да противоречи на волята на Бога като Творец и Създател на всичко видимо и невидимо; че човек, разгадавайки тайните на творението, носи отговорност за делата си.

Траурното събитие събра в едно под купола на Патриаршеската катедрала духовници, дипломати и миряни, което беше недвусмислен жест на признание към Българската православна църква начело със Светейшият патриарх Максим и Светия Синод, ден след като тя показа своята достойна гражданска позиция.

Дякон Иван ИВАНОВ

ЦВ
Снимки
Ангел ВЕЛИЧКОВ

† Американски и Австралийски митрополит ЙОСИФ

Озарени със светлината на богопознанието

Същността на празника Рождество Христово е изразена в самия тропар. Там четем: „Твоего Раждане, Христе Боже наш, озари света със светлината на богопознанието.“

В тази неосвикновена „светлина на богопознанието“ ние виждаме света като свят на Бога; свят, където нощта се превръща в ден; свят, в който домовете ни стават по-светли; свят, където ръцете са пълни с подаръци; свят, в който възнешилите коледни елти чакат да влязат в тполите ни домове, за да ни обрадват, тъй като ние се прекланяме пред Богомладенеца Христос и получаваме Неговата блага усмивка.

Озарени със светлината на богопознанието и ние като ангелите, мъдреците и овчарите славословим Свърхестественния, защото Той се роди заради нас Младенец.

Велика истина: Първият човек от Назарет, донесен в девическа утроба и Вторият човек – Господ от небото – се съединили тайнствено и станали – както св. апостол Павел казва – „двамата в една плът“. Бог станал човек, а човекът – Бог.

Някои църковни учители смятат, че Денница – първият дявол точно затова отпаднал от серафимите, защото завидел на неопастното единение на Бога с човека.

Небесният Цар на лавата се родил като най-простия човек, та дяволът да бъде въведен в още по-голямо заблуждение. Та впоследствие в тоя обикновен човек да познае Вишения Бог.

Тъй като грехът унищожил образа Божии в човека, то с човека е било необходимо да се съедини Синът, Който е образ на невидимия Бог.

Тъй като Бог се възплъттил, пребивавайки си

възршен Бог и съвършен човек, е Единият Бог.

Нашето веруно ни учи, че Господ Иисус Христос слязъл от небесата заради нас човешките и заради нашето спасение и се възплъттил от Духа Светаго и Дева Мария и станал човек, та като Син човешки да потърси и спаси погиналото. Бог станал човек още и заради това: да посрами дявола, който някога съблазнил човека, като го излъгал, че ще го направи бог. И още: да взведе дявола в заблуждение, когато той види Бога, станал човек. И накрая, Бог приел човешка плът, та ние човешките да се уверим в Божията благодат.

„Христос се ражда – славете Го; Христос сляза от небесата – посрещнете Го!“ – това е песента на св. Църква през целия подготовителен период до светото Рождество.

Няма вече нищо скрито. Тайнственото в Св. Писание става явно. Бог се явява сред хората. Докато пребивавал на небото, никой не знаел Неговите тайни. Когато слязъл от

небото, за Него заговорили не само набожните люде като св. Йосиф, праведната Саломия и източните царе, но дори и овчарите.

Какво може да се сравни с това чудно и тайнство! Цялото небе със слънцето, луната и звездите, с цялото всемогъществено Божие, се вмествало във Витлеемската пещера!

Целият ангелски чин, на които почива Бог, отстъпили ролята си на Пречистата Божия Майка! Всички Божии богатства и съкровища се положили в тесни ясли, покрити със слама!

Наистина, какво дивно тайнство се разкрива на света в празника Рождество Христово! И забележете, възлюбени, това тайнство ни се разкрило не да мълчим за него, а да говорим и да го прославяме. Държавните тайни, ако е наредено да се пазят, то тайнствата на небесния Цар или Божните дела е потребно да се проповядват и прославят.

Огледайте се и се ослушайте! Телевизия, радио, магазини, витрини, украини, църкви, улици, шосета, цилата шумотевица и навалица през този ден – всички, всичко е отражение на Звездата, която осветява новия път към дома на Хляба – Витлеем.

Между многото истини, които Родилците се на този ден Христос ни разкри, е и тая, че Той е пътят, истината и животът. Ние можем да следваме тая Божия истина чрез съвмест-

ното понасяне на тежотите си, изслушвайки се един друг, чрез споделяне на своя опит и чрез взаимно изправяне на грешките, черпейки от мъдростта на всеки един от нас.

Прочее, да посрещнем и отпразнуваме с веселие този най-задушевен християнски празник. Да приготвим едно местенце до нас на този ден за Спасителя на света. Да Му направим и подарък. Да Му поднесем нашата сърдечна благодарност за всичките Му благодеяния към нас. Да Му отдадем и нашето сърце скрушено и смирено. Да Му изповядаме и нашите грехове, които Той с радост очаква, защото името Му е Иисус, което ще рече, че „Той ще спаси народа Си от греховете му“.

Ела, Господи Иисусе! Ела и бъди с нас православните българи в Родината и по света! Ние се нуждаем от Теб! Дай ни Твоята сила и Твоя Дух Свети! Злото да победим, мизерията да отстатим, в добрия път да вървим, православната си вяра да съхраним, интересите на Църквата ни да защитим, душите си да спасим, за което Ти благодарим! Амин.

Бъдни вечер

Бъдни вечер. Бот и н о в о бългaрски нaциoнaлен пpaзик. Тържество на радостта. Ден, тъй дълбоко свързан с бита и душевността на българския народ. Ден, създаващ толкоз топлина, уют, единство, висока правдивост и красота. „Слава във висините Богу, на земята мир, между човешките – добра воля“ – това е химнът на деня.

Бъдни вечер. Мила, хубава вечер. Дългоочакван празник. Чества се в семейния кръг. Свързан е с надеждата за здраве и берекет. В очакване Рождението на Божия Син. Тази вечер не се ходи на гости. Отдавнишна българска църковна, а и народна традиция повелява на трапезата да има само постни гозби – зрял боб, сарми от зелен лист, омак от сушени плодове, печена тиква, мед, орехи, ябълки и най-важното – бъд-

ник – овален хляб или пита с пара за сполучка и късмет. И когато всичко е готово; запалва се църковната свещ и най-старият у дома прекажда с таяния и прочита Господната молитва „Отче наш“ преди да разчупи погачата.

Разбира се, всеки знае, че първият къшей е за Божията Майчица. Слага се пред домашния иконостас. После на всеки един се отчупва коматче с благопожелания. Вечеря се бавно, с благи разговори в очакване на коледарите.

Ако и мале коледна елха, тя е украсена със звезда на върха. Под елхата са подаръците за всички.

Такава е радостта в навечерието на Рождеството. Така че, събрали на Бъдни вечер около Коледното дърво – да развърже и подаръците и да празнуваме от все сърце.

„Господ Бог ни се яви, благословен е Идеият в име Господне!“ – прослава тъкмо за днешния ден.

„Вярвам, че Православието има сигурно и голямо бъдеще“

Из последното интервю на византинолога Стивън Рънсиман

На 2 ноември на 97-годишна възраст почина световноизвестният учен Стивън Рънсиман – историкът, който преобръна представите на Запада за православната култура и цивилизация. Сред най-известните трудове на големия византинолог са: „История на кръстоносните походи“, „Византийската култура“, „Последното византийско възраждане“, „Първото българско царство“, „Православната църква и светската държава“ и други. Жизненият път на

Рънсиман за кратко време минава и през нашата страна, където през 1940 г. работи в Британското посолство в София. Голямата любов на учения до края на живота му остава Света Гора. Дълги години е председател на сдружението „Приятели на Атон“. Когато за първи път през 1936 г. той посещава монашеската република, остава разочарован от състоянието на монашесството там. В последното интервю преди смъртта си, дадено за гръцкото списание „Пемтусия“, Рънсиман из-

разява дълбокото си удовлетворение от възраждането на православния монашески живот на Атон и убедеността си, че единствено Православната църква предлага истинския модел за единението на народите. Той самият бе скептик относно идеята за обединена Европа и изобщо за всяко единение, основано на икономически и политически интереси. На въпроса за отношението на средния европеец към Византия и Православието и за ролята на Православието в съвре-

менна Европа Рънсиман отговаря: „Много често изпитвам дълбоко разочарование от другите църкви на Запад. Прави ме щастлив мисълта, че през следващите 100 години Православието ще е единствената историческа Църква, която ще укрепва. Англиканската църква е в трагично състояние. Римокатолическата губи неперестанно почва под краката си. За щастие обаче съществува Православието. Огромно впечатление ми прави големият брой на обръщанията се към Православната църква, най-вече във Великобри-

таня. Вярвам, че тя дава истинска духовност, която другите църкви вече не са в състояние да предават на вярващите. Всичко това ме води до извода, че Православието ще се съхрани, за разлика от останалите църкви.“

Всички, които посетят Света Гора, се връщат въздушевени и ето, че вече имате ревностен почитател в лицето на принц Чарлз, който с голямо удоволствие ходи там. Скоро остана за три дни във Ватопедския манастир, като официално бе обявено, че е останал там откънат за-

ради лошото време. Всъщност нещата бяха различни. Той каза на придружаващите да го чакат на о. Тасос, уж заради голяма буря, а той самият прекара прекрасно тези дни.“

Стивън Рънсиман остави голям брой ученици, които да продължат със същата обективност научните му търсения, като изпълняват така най-горещото му желание – западният свят да познае в православната култура своите дълбоки корени, а защо не и бъдеще?

Златина ИВАНОВА

АМВОН

Да различим и да не различим дните

„Един различава ден от ден, а друг смята всички дни еднакви...
Който различава дните, различава ги за Господа; и който не различава дните, за Господа ги не различава“ (Рим. 14:5-6)

Днес сме се събрали, за да различим за Господа дните на последните 2000 години. Събрали сме се да ги отделим от общия поток на земното време. Събрали сме се да ги осветим чрез високи помисли и чисто съзерцание, с помощта на Светия Дух.

Всички тези дни са твърде различни от дните преди това.

Всички тези 2000 години по нищо не приличат на десетките хиляди години преди тях.

Но как така различни? Нима е срещнал мъдрят Еклизиаст, като е казал: „Каквото е било, пак ще бъде, и каквото се е правило, пак ще се прави – няма нищо ново под слънцето“ (Екл. 1:9)?

Тези думи не само че не са погрешни – те напълно са в сила и днес, защото и те са продукувани от Духа.

Те говорят за кръговрата на творения свят. И ни поучават още, че човекът без Бога е безсилен да внесе нещо ново в Неговото мироздание, нито да отнесе нещо със смъртта си.

Без Бога човек остава пленник на кръговрата, мливо в мелницата на вековете, жертва на суетата, подвластен на отчаянието, роб на греха.

Тежък грях с човекът от небесно насаждение да се превърне в гниещ есен лист. Тежък грях е, пренебрегайки небесното жителство, да си остане природно животно.

А ние днес сме се събрали, за да се откъснем от греховния кръговрат и да кажем на старозаветния мъдрец: има нещо ново под слънцето!

И не само под, но и над слънцето, над звездите, над времето и света!

Зашто преди 2000 години е имало Рождество Христово.

Това Рождество наистина е ново. То не прилича на другите рождества, чийто неизбежен изход е смъртта.

Рождеството на Исуса Христа е рождество, победило смъртта, положило за всички човещи началото на нетлението.

Бог пожела да приеме нашата човешка природа, за да ни направи отново Свои сродници, да ни върне безсмъртието, което ни се отнедо някога чрез прародителския грях.

И Бог приел изцяло нашата природа, без Сам ни най-малко да претърпи изменение в Своята Божествена същност.

Единственото, което не приел, бил грехът.

Отгук започва новото

време на благодатта. Затова ние го заделяме от другите времена като време новозаветно, различно и ново, и „различаваме за Господа“ дните му.

Но в благодатта броят на дните няма значение. В благодатта се изпълват думите на Писанията: 1000 години са един ден за Господа.

Благодатта скъсява разстоянията на времето...

Какво виждаме обаче 2000 години след Рождество Христово?

В Църквата божественният Младенец се ражда и днес, ала светът вече и ясла не може да Му предложи.

Мисленият Ирод и днес избива деца, но не 14000, а много повече – чрез пропаганда на блудството, узаконяване на абортите, изкуствени зачатия „ин-витро“, клониране и т. н.

Пастирите днес отказват да чуят благовестието на ангелския хор, защото са станали материалисти и невярващи.

Вълхвите са се намножили, но са отстъпили от мъдростта. Те не принасят дарове на Младенеца Христов, слепи са за божествената звезда и обогатяват само себе си чрез сатанински учения и ритуали.

Враговете на Църквата днес разпалват вражди и разколи.

Даже и в самия Витлеем иудейски днес няма „тихи и святи нощи“, а цари напрежение и военна обстановка.

Кое тогава е новото, защо празнуваме 2000 години?

Да, светът празнува цифрата 2000. Дори а боготворни, принася и в жертва шампанско, фойерверки и безумна суета.

Ние, Христовите последователи, празнуваме смисъла.

Да бъдем спокойни и уверени. В нищо не сме останени с празна надежда. Ето какво ни казва Господ: „Не мислете, че дойдох да донеса мир на земята; не мир дойдох да донеса, а меч“ (Мат. 10:34). И още: „В света скърби ще имате; но дерзайте: аз победих света“ (Иоан. 16:33).

Спасителят ни показва смисъла на Боговъплъщението: Той е дошъл сред нас в плът, за да пострада Сам за нашето спасение – но трябва и ние да споделим Неговите спасителни страдания – и тогава да ни дари Своята победа: Възкресение и живот вечен. Зашто вече „никой от нас не жи-

вее за себе си и никой не умира за себе си, но живеем ли – за Господа живеем, умираме ли – за Господа умираме; следователно, живеем ли, или умираме – Господи сме“ (Рим. 14:7-8).

Светът днес не вярва и не желае да бъде Господен, ала празнува по-шумно от нас. И даже неотдавна обичини Църквата, че не празнувала като него. И се озлоби срещу Църквата.

Но ние днес славим Рождество Христово, както светът не умее да славим: ние празнуваме тази година както през всички 2000 години, без да удряме празника. Този празник не може да бъде веднъж по-малък, а друг път – по-голям. Той е вечен.

Църквата осмисля годините след Рождество Христово – досега 2000 – като края на времената.

Не става дума за апокалиптичен страх от физическия край на света, а за радост от даруваната ни

благодат, която не е свършек, а вечно начало.

И ето, че отново по думите на апостола, вече не различаваме времената – „за Господа ги не различаваме“.

2000 години стават Ден един, а денят става вечност.

Христос се ражда в Църквата днес – не вчера, не утре.

В Своето Въплъщение Той ни прави причастни и на Своите страдания, за да ни направи причастни и на Светото светло Възкресение.

Ако днес празнуваме 2000 години от Рождество, нима ще чакаме още 33, за да отпразнуваме 2000 години и от Възкресението?

Не! Ние не можем да различаваме така годините. Те нямат този смисъл.

С Рождество Христово годините стават мерило за вечното настояще в Царството небесно.

Нашата блага надежда е да попаднем там не за 1000, не за 2 или 3 хиляди години, но вечно и безвременно да се радваме и славоулавим Христа, заедно с Неговия Безначален Отец и Светия и Животворящ Дух, сега и всякога, и во веки веков.

Амин!

Йоан ЕКЗАРП

Рождество Христово

Христос, Слънцето на правдата, възсия днес от Пречистата Дева. И тъмната на безчестие изчезна, а се появи доброверна светлина и неслерито на невериците се разпръсна, а небесният клас на позналите Бога процъфтя и истинната звезда възсия днес, и за плътския свят се яви радост, и духовният просия. И людете, които седяха в тъма, видяха ярка светлина.

Днес без баща се роди Син и всяка твар Му принася дарове: земята – ясли, камъните – дъски каменни, планините – пещера, градовете – Витлеем, ветровете – послушание, морето – подчинение, вировете – риба, реките – Йордан, пустинята – Йоан, птиците – гълъб, вълхвите – дарове, жените – Марта, вдовиците – Анна, бездетните – Елисавета, девите – Пречистата Богородица Мария, децата – зелени ветрици, пастирите – възхвала, йерите – Симеона, свирите – Павла, грешниците – митаря, кръвоточивата – явря, блудницата – миро, дървесата – Закхей, дървото – кръста, кръстът – разбойника, Изток – звездата, небето – ангелите, Гавриил, който рече: „Радвай се, благодатна! Господ е с теб“ (Лука:28) – благовестие.

А ние, нищожите, възрадвами днес да речем: „О, преславна Богородице, ти днес отвърши за Адама, нашия праотец, Рая, който беше затворен от Ева поради непослушанието! О, Пресвета Дево, ти днес раждаш Дарителя и Твореца!“

Да чествуваме този славен ден, тъй като носи много добрини, защото в този ден Невидимият се яви в плът на целия свят, в този ден дойде надежда за всяка твар и на всички хора като Цар се показа: за пленниците дойде като избавление, за бедните – богатство, за отчаяните – светлина, за заблудените – път.

Да славим дошлия заради нас Господ! Зашто дойде Оня, Който унищожи сатаната и превзе ада! Дойде разрушителят на тлението, дойде Оня, Който дава вечен живот и безсмъртие, Оня, Който ни облича в ризата на нетлението и ни обвива в надеждата на славата, дойде хвалата за праведниците и радостта за тези твари, дойде мир за препъналите се, дойде Закрилият на людете Божии, дойде Създателят на този живот, дойде Оня, Който прави злите люде равни на ангелите, Оня, Който дава Небесното Царство.

Затова днес на земята ангелските сили възликуваха: „Слава във висините Богу и на земята мир, между човешките благоволение!“ (Лука 2:14). Зашто видяха чудо дивно и

страшно: видяха вси раби Господа, приел човешки образ, видяха млад и сияещ Оня, Който прави в утробите да живеят вси младенци; видяха Твореца Адамов, Който прие младенчество, за да освободи Адама от греховете; видяха тайното и великото, видяха непостижимото за човешкия ум, което днес се извърши във Витлеем; видяха същия Този – и Господ, и човек, Който се роди от жена; и видяха Девата, кърсца Младенеца; и видяха родилката, която остана девича; видяха тази, която стана майка, без да познае мъж; видяха новия и преславно непоследен грозд – Младенец без участието на баща.

Какво ли да река или как да го изрека? Как, по какъв ли начин да разкажа неизповедимото?

По-стар от майката е Синът, защото по-право е да се рече, че е творец на майката. Двойствено е това Божие рождество: едно по никакъв начин не може да се изкаже, а другото може, посипвайки с огън езичите на онези, които са го казали. Зашто едното съществуваше преди вековете, а другото е от последните векове, едното е само от Бога Отец, а другото е само от Девата – Майка. Без майка е на небето, а без оаща – на земята. Ни там майка, ни тук баща беше нужен за раждането. Горе във висините, ангелите треперят, а долу човешите Горят. Горе херувимите са Му престол, а долу пещерата е Неговото място. Горе във висините е облечен в неописуема слава, а долу е обвит в пелени. Горе серафимите не дръзват да изправят взор към Него, а долу грешниците яде. Горе е Цар над царете, а долу е беден и няма къде глава да поклоли. Горе е Съдия на всички твари, а долу получава от Пилата присъда.

И всичко това заради нашия род милостиво направи! Всичко това заради нас, нищожите хора, седящи в тъмната на неведението!

Ето такъв милостив Владика и Господ имаме, та когато премного затагнахме в безчестие и всичко зло сторихме и се превърнахме в Негови врагове, напускайки Го, и станяхме достойни да бъдем съдени жестоко, тогава получихме от Него великата милост на човеколюбие.

Кое ли земно същество не почитаме като бог? Как ли не се молехме и не служиме на бесове? Кое ли зло и безчестие не беше сътворено и не получи почит от нас? Освен Единия и Истинния, нарехохме богове всичко: слънцето и луната, звездите и зарята, небето и земята, хълмовете и дъбравите, изворите и реки-

те, камъните и всякакви животни, че и наслажда, и убийството, и похотта, и кражбата, и блудството, не разбирайки, че като богове ги почитаме всички. Така ни прелести сатаната, че да се кланяме и на срамните идоли. И без страх започнахме да клоним към злото. И макар че бяхме такива, Благодетелят Бог не ни презря, нито ни остави да тънем в тази сквернота и похот. И където се преумножи грехът, там благодатта беше изобилна. И Неговата благодат надделя над нашата неприязн и с щедрост, и с милост велика дойде от небесата при нас, грешните, Сам изцелявайки нашите рани. И като скри Своята божественост в плът, възприемайки нашата природа в смъртно тяло, така спаси хората и унищожи смъртта, скрияйки безчестие и неслерито. И изгони бесовските пълчища, освети нас, потъналите в тъма, и ни дари с истинско познание, като ни предостави целия живот. Живота ни превърна в безсмъртие и ни научи да гледаме към небесата вместо към земята. И като ни снабди със заповеди те Си, даде ни царството небесно и ни направи равни с ангелите.

Затова ние ликуваме и славим Царя, Избавителя, дошъл и просиял! За всичко това днес се радваме, празнувайки!

Нека възхваляем, братя, с все сила Благодателя наш и с добри дела да се украсим, а не с одежди, и да се опием от похвали за Него, а не с вино! Дарове да Му принесем, както звездобойците на славния Цар! Да не бъдем по-долу от онези перси ние, вярващите! Те Му донесоха злато като на Цар, защото златото е предназначено за цар. Да донесем и ние вместо злато чиста вяра. Те Му принасяха в дар ливан благононен, възвестявайки Неговата Божественост на природата, защото благононен тамия се принася в чест на Бога. Да Му принесем ние вместо ливан живот, благоухаещ със служението на Бога. Те Му принасяха смъртна, загатвайки за смъртта Господна на вси человети, защото със смъртна някога помазвали мъртвите. Да принесем и ние смъртта на нашите тела за скверните си дела! Те, като приеха вест от ангела, по друг път се завърнаха у дома си, като оставиха Ирод в неведение. Ние да прославим Владика Христа Бога на шего, като отбъгваме смъртното изкушение и вървим по правия път! Да Му се помолим да ни напътни по пътеката на Своите заповеди, които нека получат всички.

На Христа Исуса, Господа наш, Отца и Светия Дух слава, сега и винаги, и во веки веков! Амин!

Занимаваме се с антихриста, защото нямаме Христа в сърцата си

Понякога изобразяват двамата апостоли Петър и Павел като два орела. И наистина – те се върхляжи бяха страх в морето на този свят с единствената цел да помогнат на човешкия род. Повечето хора обаче се объркваха и смущавали от срещата с тях. Апостолите раздвигвали застоялите води на обществото и на личния им живот. А повечето хора не желаели сътресения. Те можели с часове да слушат от уста на апостолите най-хубавите неща, които въобще били чували и да останат очаровани. Можело истините, които им разкривали тези обикновени и бедни евреи, да разпалвали сърцата им, да отговаряли на измъчващи ги въпроси, да извеждали от безизходицата на много обществени проблеми. Но въпреки това тези хора не желаели да се променят нищо съществено нито в тях самите, нито в живота им. Страхували се от промени в ежедневието си. Предпочитали доколкото е възможно да продължат стария си живот, бил той и безличен. Въпреки срещаното безразличие обаче, апостолите трябвало да вършат делото си, трябвало да изпълнят заповедта, дадена им от Христос, и да възвестят-вещиците, която изгряла сърцата им и която вече осветявала техния живот.

Коя била тази истина? Че е дошло времето, хората да познаят истинския Бог и да изоставят демоните, в които явявали досега. Следвайки демоните и ръководени от тях, човешкият род стигнал до пълна разруха. Защото, както казва евангелист Йоан, сатаната е „човекоубиец“ и цялото му внимание е насочено към това да направи човека нещастен. А после слаб и безнадежден, неусетно да го отведе до вечната смърт. За да постигне тази си цел, е необходимо първо да отдели човека от Бога и затова обещавала на хората реки от мед и мляко. Обещавала всяко удоволствие и човешко щастие, всичко, за което може да копнее едно човешко сърце, забравил висящи си небесен копнеж и започнал да се превръща единствено и само в плът. И сатаната намерил начин да изрази чрез аналогичен символ тези си обещания, символ, който може най-добре да олицетворя всички земни мечти на хората – трите шестци. Защо, ще попитате вие.

В своята история еврейският народ има един особен и изключителен период – времето на цар Соломон. Неговата епоха се запомнила с голямото богатство, слава и благоденствие на еврейския народ. Соломон събрал толкова

митични богатства, толкова злато, че накрая дори не знаел какво да го прави. И както отбелязва Свещеното Писание, царят направил в Йерусалим всичко златно и сребърно, дори камъните (3Цар. 4:27). И народът, продължава Свещеното Писание, живял спокойно, ядял, пил и се забавлявал, т. е. правел всичко, за което копнее едно човешко сърце.

Славата на този цар се разнесла по света. Савската царица от Щастлива Арабия, т. е. от Йемен, пожелала да отиде при Соломон и да се увери сама дали всичко, което се говори за мъдростта и величието на еврейския цар, е вярно. И видяла, и се уверила, и го признала. Заминавайки си, тя дарила Соломон с 666-те таланта злато от своето митично богатство. След Соломон обаче проблемите за еврейския народ се заредили един след друг. Робство и гнет сменили богатството и благоденствието. Останал обаче споменът за златното време на Соломон, при който живеели толкова щастливо, както и споменът за 666-те таланта, които Савската царица подарила на техния цар. С течение на времето тези два спомена започнали да се сливат, така че 666-те таланта започнали да символизират щастие на еврейския народ, а след това и земното щастие и наслада изобщо. И разбира се, сатаната не би могъл да намери по-добър символ за своето оръдие – антихриста, от този, който вече съществувал в преданието на еврейския народ, т. е. трите шестци. Това число изразява всичко, което сатаната иска да каже на хората, за да ги пороби. Оттогава трите шестци престанали да бъдат обикновено число като всяко друго.

Днес много се говори за това число. Виждаме немалко хора, които се опитват чрез 666 да забравят своите собствени проблеми. Има един духовен закон, който гласи, че който загуби вътрешния си мир, има нужда от външни проблеми, за да залъже себе си и своята съвест. В наши дни за мнозина 666 се явява подходящата възможност за разконцентриране, за обвинения срещу другите и за самоизмама.

Нека видим кои са тези, които непрекъснато занимават себе си и другите с него? Обикновено това са ревниви старостилици или хора фанатични, с ревност не по разум. И в наши дни ставаме свидетели на един комичен феномен – тези, които са създавали най-големи проблеми на Православието, зилотите (от гр. *ζυλωτός* – ревниви привърженици, в съвременността се използва за прекалено, не по разум ревност на еврейския народ. Соломон събрал толкова

представят за спасители на Църквата! Най-ограничените и кораворъдични хора, в чиито сърца никога не е имало място за нещо друго освен за egoизма и за тях самите, днес виждаме да преливат от загриженост за Църквата и нейното паство. Тези, чийто екстремизъм обикновено ги изолира в периферията на обществото и на Църквата, днес обещават да решат всички проблеми на църковния народ. Ако обаче прочетете словата на св. Григорий Богослов, ще откриете едно забележително събитие, което засяга зилотите. Когато св. Григорий бил избран за архиепископ на Константинопол и отишъл в този град, той намерил всички храмове окупиран от ариани и македоняни. Само един храм бил свободен – храмът на Възкресението Христово, където по принцип се събирали правос-

лавните зилоти.

Св. Григорий се установил в този храм, от чийто амвон произнесъл повечето от прочутите си богословски слова, заради които и получил прозвището Богослов, и които слова останали ненадминати в историята на богословието и световната литература. Но какво се случва? Във време, когато целият град бил окупиран от еретиците и Православието било в непосредствена

опасност, св. Григорий Богослов насочил стрелите на словото си и използвал най-тежки и горчиви думи за зилотите. Бичувал ги безмилостно с думи, които само тогава използвал. Какво означава това? Искал да ни покаже колко опасни за Православието могат да бъдат тези антицърковни елементи.

Църквата няма нужда екстремисти да й напомнят какви са нейните задължения. Защото тя не спи. Но дори да допуснем, че спеше, виждаме, че и в най-тежките периоди от църковната история Христос е намирал начин чрез Своите люде да върши делото Си. Каквито и проблеми да е имала Църквата, през което и време да е била в нужда, Христос е давал подходящите хора, които да посочат решението на проблемите. Не е възможно Църквата да преживее криза и да не й се да-

дат съответните упътване и дресировки.

Разнесе често говорим за антихриста, защото забравяме същността на проблема – че трябва и ние най-накрая да се вземем с истински духовното дело. Шенгенският договор, който изпълни с толкова страх и притеснения православната общност, доказателствено само едно – колко крехък е духовният ни живот днес и колко повърхностен е вътрешният свят на днешните православни.

Искате ли да научите как може да нанесете голяма вреда на антихриста? Коленичете смирено и кажете молитвата си, оставете сълзите си да се стичат пред иконата на Христос и Богородица, надмогнете поне за малко egoизма си, и аз ви уверявам, че така и на сатаната ще нанесете дълбок удар, на делото на антихриста ще причините голяма вреда. Ако се научим да смиряваме себе си и да се каем, тогава ставаме толкова силни, че и сатаната, и антихристът, и демоните, и хората, изпълнители на делото им, и всичките им заговори стават прах в краката ни. Няма от какво да се страхуваме, стига да вярваме, че Христос е нашият Бог.

Занимаваме се непрекъснато с антихриста, защото нямаме Христа в сърцата си. Говорим за трите шестци, искайки на практика да прикривем своя страх, своята неувереност и повърхностния си духовен живот, с други думи – своята бедност. Като забравяме в същото време онзи прост закон, който всеки ден потвърждава животът – че тези, които вихат най-много, обикновено се отричат първи.

Божият човек не се вайка, не крещи, но и не се страхува. Той знае, че в нужния момент Бог ще го научи на това, което трябва да каже по най-добрия начин. Може би ще ви възразят: „Така, както говорите, излиза, че в наши дни не се случва нищо обезпокоително? Наистина ли е така?“ Разбира се, че не. Тайната на антихриста вече действа и се открива. Но искаме да ви отговорим с думите на стареца Паисий, когато веднъж го попитахме за това: „Нека не правим онези три години и половина по-дълго. Достатъчно е и страданието на онези години и за тези, които ще издържат. Затова нека не увеличаваме агонията на онова време с нашите страхове, но да запазим силите си, живеейки просто и мирно до онези час, защото тогава наистина ще имаме нужда от тях“.

Из книгата „Слова на един монах“
Иеромонах МИХАИЛ
Превод от ерци
Златина КАРАВЪТЧЕВА

Разколот като виза за Европа

По влажните мъгливи улици на България все още не може да се почувства коледното настроение, радостта от настъпването на юбилейното 2000-но Рождество Христово. За сметка на това правителството и вестниците намериха с какво да ни зарадват – огромни заглавия от роля на „Визите паднаха“, „Шенген се отвори“ и т.н. Много напомнят на един друг заглавия, които се появиха през есента на 1998 г. – „Разколот свърши“, „Единство в БПЦ“ и т.н. След първоначалната еуфория за всички вече е ясно, че свободното пътуване на обикновените българи по света е все така недостижима мечта, както и краят на разкола в родната Православна църква.

С опашките и униженията пред посолствата хората вече свикнаха, а и мисълта, че ще напуснат макар и за малко родната си страна, ги крепи. А и колко са тези, които чакат за визи и се отправят в странство, в сравнение с по-голямата част българи, които не могат да си позволят да напуснат пределите на родното си село. Благодарение усилията на властта българите свикнаха и съзвезването на храмове от разколници, насилието над митрополити и свещеници, безкрайните съдебни дела за църковни имоти, компроматите, обвиненията и „разкритията“ за живота и делата на църковници и свещенослужители, правните и законодателни разисквания и неразбории.

Това не ни бе спестено и в навечерието на Коледа. Рождественският пост в Неврокопска епархия е безлазен от насилие и анализъм достойни за римските императори от първите векове. Разколниците, водени от „митрополит“ Гавриил и подкрепени от местната полиция и прокуратура, захваса с насилие катедралата в центъра на Благоевград и изгониха митрополит Натанаил и свещениците. Те използват решението на Висшия административен съд, който постанови, че може да съществува и друга (и) Българска православна църква, щом някой не е съгласен с патриарх Максим. Съе своята безотговорност и недомисленост това решение възмути не само юристите-специалисти, но и всеки нормален човек. У обикновения българин остава неприятното чувство, че в тази държава няма нищо стабилно, сигурно, чисто, а камо ли свято.

На фона на всичко това възторгът от падането на вихория режим с Евро-

па е, меко казано, неуместен. Къде сме тръгнали? Нали когато отиваме някъде, трябва да носим нещо със себе си (освен парите). Какъв ще бъде нашият принос в общия европейски дом? Балканското гешефтарство и корупция на нашите политици, простотията на поп-фолка, неуважението към собствената си Църква, презрението и незаинтересоваността към хората на изкуството и образованието, оставени на произвола?

Никой никъде не уважава хора, които не уважават себе си и собствената си страна и народ. Даже ги презират.

Едншвенното, което можем да предложим на Европа, е Православието – като наследство, като духовност, като дух материализиран в нашата култура и изкуство, като мироглед. Веднага някои ще възразят – точно това не иска от нас Европа. И може би затова управляващите ни с лека ръка оставят разколниците да разкъсват тялото на Православната ни църква, презират духовниците и се гаврят безпоощадно с въртата и чувствата на православните християни. Но ако е така, то какде сме тръгнали? Струва ли си целата, която трябва да платим на входа за Шенген – пълното обезличаване и отричане от себе си? А след това? Кой ще ни вземе, за какво ще сме им и материално, и духовно бедни. Презрени – отрещили всичко свое, а неспособни да бъдат други. След визането в Европа може и да се наричаме европейци, но няма да престанем да бъдем българи. Затова нека не забравяме, че преди наистина да паднат визите, трябва да свърши разколот. Иначе ще си останем изолирани тук, на Балканите, в периферията на Европа, ще си се караем, ще си превземаме и отнемем храмове, ще си затъваме все повече в мизерия – материална и духовна, и ще се чудим защо никой никъде не ни иска.

В Коледната нощ ангелите прославяли спасителното раждане на Христос с думите: „Слава във висините Богу, и на земята мир, между човешките благоволености!“ (Лука 2:14). В навечерието на Рождество Христово си струва да се замислим отново върху есента на ангелите. Те ни казват, че като човещи можем да прославим Бога на земята чрез мира и благоволенето между нас. Не е лозунг, гръмки думи и заглавия, а като изразим своята добра воля и любов. Защото Христос казва: „По това ще познаят всички, че сте Мои ученици, ако любов имате помежду си!“ (Йоан 13:35).

Полина ГЕОРГИЕВА

Прот. Александър ШИМЕАН

Рождеството

Може без преувеличение да се каже, че църковното почитание на Дева Мария, Майката Божия, е израснало, подобно на дървото от семето, от сърцанието ѝ при яслите във Витлеем в оазис единствен по своето значение за християните нощ, когато се е родил Исус Христос; нощта, когато образът на Майката е Младенеца на ръце станал и завинаги останал главният най-дълбок, най-радостен образ на нашата вяра, нашата надежда, нашата любов... Иначе казано, всички празници, всички молитви, всичката любов, насочени към Божията Майка, се коренят в празника Рождество Христово.

Една тема, един мотив като червена нишка преминава през целия празник на Рождеството – това е преживяването, че Майката Божия е дар на света, дар на човечеството и наш собствен дар на човека към Бога. „Какво да Ти принесем, Христе?“ – се пита в една от рождественските молитви. И се отговаря така: „Всичко, сътворено от Тебе, Те е посрещало и Твоите дарове. Небето Ти подарява звезда, ангелите – песни, влъхвите – дарове, пастирите – своята радост, земята – пещера, пустинята – ясли. А ние, хората, Ти принасяме в дар Майката-Дева...“

Какъв е дълбокият смисъл на това удивително песнопение? Разбира се в това, че светът, че цяло-

то творение не само жадува съединение с Бога, не само очакват Неговото слизане при нас, но и подготвят тази среща, така че именно срещата на Бога с човека, среща свободна и любовна, представява самата съревнива на християнската вяра. За съвременния слух – изкушен и прелъстен от повърхностна разсъдъчност, думите за небето, което принася звезда на идващия в света Бог, или за земята, която му дава пещера и ясли, звучат единствено като поетични метафори, като поезия, която няма, „както на всеки е известно“, никакво „обективно“ значение, никакво отношение към реалността. Това, което разсъдъчното ни съзнание не може да вмести, е, че именно на поезията, и може би само на нея, е дадено да вижда, да слуша, да ни предава и явява дълбокия смисъл, или по-скоро дълбочината на всяко явление, на всяка реалност, да явява оазис дълбинна сила и истина, която е скрита за мъничкия самодоволен, зает единствено с външността на нещата разсъдък. Небе, което принася в дар на Христа звезда! Какво друго означава това, освен че всичко в света, и най-вече самият свят в своята цялост и хармония, в самата своя природност, е сякаш предназначен, предопределен да посеме явяването на висшия смисъл. Това означава, че самият свят не е случаен, не е безсмислен, а

напротив – светът е символ, и желане, и очакване на Бога.

„Небеса те узнаят славата Божия!“ Поезията знае това, знае го и вярата. И затова в Рождество Христово поезията и вярата виждат не само пришествието на Христа, но и насоченото към среща с Него движение на света: звездата, пустинята, пещерата, яслиците. Ангелите, пастирите, влъхвите. И като лъча е заръчана съревнива, като средоточие и пълнота на всички тези движения се явява Мария – най-хубавият, най-прекрасният плод, Божественото цвете на мирозданието. Ти ни даваш поради любовта Си Своя Син. Ние в своята любов Ти даваме Мария, Девата-Майка, за да може Синът Божий да стане Син човешки, да бъде един от нас, и нас в Себе Си да съедини с Бога. В лицето на Мария сякаш се извършва бракоръчването на Бога със све-

та, изпълнение на тяхната взаимна любов. Евангелието казва: „Защото Бог толкоз обикна света, че отдаде Своя Единороден Син...“. Църквата отговаря: „Светът толкоз възлюби Бога, че Му отдаде

Рождество Христово, детайл от стенопис в православния манастир Студеница, Сърбия

ониз, в чиято красота и чистота се разкрива дълбокият смисъл, дълбокото съдържание на света...“. И ето защо преди вярата да започне да узнава в Мария Майката и Застъпницата, преди да е намерила пълнота в почитането ѝ в безбройни молитви, празници, изображения, преди всичко това – като основание и източ-

ник на вярата – ни е явена Божествената пълнота. Всичко онова, което се е разпаднало в греха, злобата, гордостта човешка – отново е съединено: небето и земята, Бог и човекът, природата и духът. Светът става възхвала, думите – любов и песен, материята – дар, природата – ясли. Оазис любов, с която Бог изнесо е възлюбил света и оазис любов, с която от последната си дълбина светът изнесо е възлюбил Бога, са се съединили и въздарили в образа на Майката с Младенеца, който никой и никога не е могъл да изкорени от човешката памет, от човешкото съзнание.

Църквата прославя приснодеството, тоест вечното девство на Мария, като еднороден повтаря молитвата, обръщата към нея: „Богородице, Дево, радуйся, Благодатная Марие, Господ с Тобою...“. Трябва ли да се доказва, че тази вяра в приснодеството на Мария за мнозина представлява „камък за претъпяване и съблазня“, предмет на недоумение и неразбиране, предлог за обвиняване на християнството в суевърие и т. н. На тези недоумения явяващите обикновено отговарят: това е чудо, в което ние вярваме, в което трябва да се вярва, а да се разбере е невъзможно...

Това действително е единственото по същността си чудо, ако така можем да се изразим, ко-

ето е тайнствено и само с вяра се открива и удостоверява. То има своя източник във вярата ни, че Христос е Бог, станал човек, приел върху Себе Си нашето човечество, за да го спаси. Да го спаси от какво? Именно от пълното безизходно поробване от природата и неумолимите ѝ закони, което ни прави само част от природата, само материя, само „плът и кръв“. Но човек не е само от природата. Той преди всичко е от Бога, от свободната Божия любов, от Духа.

И нашата вяра утвърждава само това: Христос е Бог и Божий, Отецът Му е Сам Бог. От Него, от Неговото раждане, от пришествието Му в света, започва новото човечество, което не е от плътта и не е от похотта, на която сме се били подчинили, а е от Бога. Сам Бог се съчетава с човечеството в лицето на най-добрия му плод: пречистата Дева Мария, а чрез нея, чрез Нейната вяра и послушание ни дава Своя Единороден Син. В света влиза и се съединява с нас Новият Адам и възстановява онези първия, който е бил създаден не от „природата“, а от Бога. Ето какво с трепет и радост узнаваме, ако вярваме в Христа. Ето защо, като Го приемаме като Бог и Спасител, познаваме в Неговата Майка лъчезарното приснодеството, и чрез него – победата на Духа и Любовта над материята и нейните закони.

Промоция на великотърновските абсолювенти-богослови

Всеки студент, наченал трудния път на знанието и професионалния опит във висше учебно заведение, с надежда и търпение очаква деня на своето дипломиране, за да се влее в редиците на българската интелигенция и да отдаде сили и умения на родината, която влага в неговото обучение средства и научен потенциал. Колко повече с надеждата на студентите-богослови, които с търпение и същевременно с голямо желание очакват деня на своето дипломиране, на тържествената промоция, която удостоверява резултата на техния труд и дръзновение.

Такъв щастлив и дългоочакван ден за великотърновските студенти-богослови бе големият християнски празник Николайден, на който към радостта от празнуването на свети Николай Мирликийски Чудотворец се добави радостта от връчването на дипломите на абсолювентите.

Още от ранна ступин великотърновският храм

„Св. Николай“ се изпълни с богомолни, част от които бяха нашите абсолювенти. С пристигането на Негово Високопреосвещенство Великотърновския митрополит Григорий започна и св. Литургия.

Духовната радост от празничното богослужение бе продължена с тържественото връчване на дипломите след края на службата. Негово Високопреосвещенство, деканското ръководство на Православния богословски факултет начело с декана проф. д-р Казимир Попконстантинов и зам.-декана по учебната работа гл. ас. д-р Димитър Попмаринов и преподавателите от факултета взеха участие в промоцията.

На един от абсолювентите – Димитър Пеев – църковното настоятелство при храм „Св. Николай“ връчи малък хонорар за труда, който той положи през пролетта и лятото на тази година и изографиса югоизточната част на притвората с един преходен стенопис на Страшния съд. Впрочем зографските работи в хра-

ма продължават.

Негово Високопреосвещенство и деканът на Православния богословски факултет пожелаха на добър път в нелекия житейски друм на младите хора и изказаха своята увереност, че те винаги ще помнят своето училище – ВТУ „Св. Кирил и Методий“ – и своите преподаватели, като поддържат и в бъдеще връзки с тях за обща полза на учители и ученици, на училище и практика. На поздравленията отговори абсолювентката Стефка Кичева, една от отличните студентки на Православния богословски факултет, която от името на своите колеги изрази благодарност към дяко Григорий за неговото неспратано духовно почителство над великотърновските студенти-богослови, както и на деканското ръководство и на преподавателите за техния грижи към младите в процеса на тяхното обучение и професионално израстване. Тя пожела на всички свои колеги тяхната висока квалификация да намери онова мяс-

то на професионално приложение, което най-пълно да съответства на получените във факултета опит и знания.

С това тържествената промоция завърши и по традиции всички опитаха от рибния курбан, който винаги на хромовия празник се приготвя от председателя – протоиерей Славчо Иванов – и се раздава на всички присъстващи за здраве и благословение.

Децата от неделното училище при храма изнесоха след това кратка тържествена програма.

Да пожелаем и ние на всички студенти-богослови, които всяка година напускат нашите факултети, да имат дръзновеинето и търпението през време на своето следване, за да бъдат достойни последователи на българските възрожденци за укрепване на българската идентичност и на църковното православно самосъзнание на нашия народ в името на Бога и на родината.

Валентин КОЖУХАРОВ

НОВИ КНИГИ

„Света София Премъдрост Божия и паметникът на нейната противоположност“

Книгата на Гергю Тодоров дава отговор на въпросите: що е Света София Премъдрост Божия и може ли Христос, Който е дал на българската столица едно от най-прекрасните Си имена – Св. София – да бъде подменен като символ и покровител на нашия град с египетски символи като бухала, който в нашата традиция е „...зловещата, лоша птица, другар е на лошите духове и принася на човека само злини“.

С документи и авторски мнения книгата проследява ключови моменти от историята на храма „Св. София“, тълкувания на неговото име и деня на хромовия празник, натрупаните през годините недоразумения и грешки, свързани с названието му.

Пролесена е и реакцията на българската интелигенция и начините, чрез които гражданското общество противодейства на манипулацията.

Трудът включва и „Седем градивни предложения“ за възлагане на съветните, културното наследство и образователната система на столичния град, който според автора един ден ще стане достоен да носи своето истинско име: град Света София.

Света София
ПРЕМЪДРОСТ БОЖИЯ

ПАМЕТНИКЪТ
НА НЕЙНАТА ПРОТИВОПОЛОЖНОСТ

ЕСЕ

Човек или заек

„Не може ли да се живее добре и без да се върва в християнството?“ Това е въпросът, по който бих помогъл да напиша нещо, и бих искал веднага, преди да се опитам да му отговоря, да направя следния коментар.

Въпросът звучи какъвто е зададен от някой, който си казва: „Не ме е грижа дали в действителност християнството е истина или не. Се не интересувам дали реалният свят прилича повече на онова, което казват християните, отколкото на онова, което твърдят материалистите за него. Интересувам ме единствено да живея „добър живот“. И ще избира в какво да вървам не защото го смятам за вярно, а защото го намирам за полезно.“

Искрено казано, трудно ми е да правя разбирания към такава гледна точка. Едно от нещата, които отличават човека от всички животни, е, че той желее да познава нещата, желее да разбере каква е реалността просто за да *знае*. Когато това желание угасне напълно у някого, той според мен се превръща в нещо по-малко от човек. Всъщност не вървам никак от вас да е загубил няквоята това желание. По-скоро непрекъснати обяснения на глупави проповедници, колко много ще ви помогне християнството и колко полезно е то за обществото, са ви накарали да забравите, че християнството не е готово лекарство.

Християнството твърди, че прави равновесие на *факти* – че ни казва какъв е *реалният* свят. Неговото обяснение на света може да е истина или не, но шом веднъж се изправим пред реалността на този въпрос, нашата естествена любознателност трябва да ни накара да пожеламе и отговора му. Ако християнството не е истина, тогава нито един честен човек не би поискал да върва в него, колкото и полезно да изглежда то; а ако е истина – всеки честен човек би пожелал да му се довери, дори ако то изобщо не би му предлагало помощ.

Шом веднъж разберем това, ние си даваме сметка за още нещо. Ако християнството се окаже истина, то е абсолютното невъзможно хората, които знаят тази истина, и онези, които не я знаят, да са еднакво подготвени за добър живот. Познаването на фактите е от съществено значение за действията ни. Представте си, че намерите човек, който всеки момент ще умре от глад и искате да му помогнете по най-добрия начин. Ако имате медицински

познания, вероятно ще му дадете солидна порция силна храна, в резултат на което човекът непременно би умрял. Така става, когато се действа спешно. По същия начин един християнин и един не-християнин може еднакво да желаят да направят добро на ближните си. Единият от тях върва, че хората ще живеят вечно, че са сътворени от Бога и са така устроени, че могат да постигнат своето истинско и трайно щастие единствено съединени с Него; че са излезли от правния път и са пострадали и само покаянието и вярата в Христа е начинът да се оправят. Другият върва, че хората са случка резултат от слепи природни процеси, че са започнали като обикновени животни и притежават повече или по-малко стабилни подобрения, че ще живеят около 70 години, че тяхното щастие е напълно постижимо чрез добри социални грижи и политически организации и че всичко останало (например гениното инженерство, контролът върху раждателността, юридическата система и образованието) трябва да бъде пренебрегнато като „добро“ или „лошо“ просто доколкото подпомага или пречи на такъв вид „щастие“.

Наистина, има доста неща, които тези двама души биха се споразумели да направят за своите съграждани. И двамата биха одобрили ефективната канализация, доброто болнично обслужване, както и определена здравословна диета. Но рано или късно, различieto на онова в което върват ще доведе до различия в техните практически предложения. И двамата например може силно да се възмущават от въпроса за образованието, но *образованието*, което биха искали да осигурят на хората, очевидно би било твърде различно. При друг случай, по повод на дадено предложение материалистът просто би се запитал: „Ще допринесе ли това за щастieto на мнозинството?“ Докато християнинът може би ще трябва да каже: „Дори да се хареса на мнозинството, не можем да го направим. То не е справедливо.“ И винаги цялата политика, която следват, ще бъде базирани от една дълбока разлика. За материалиста нещата като нации, класи, цивилизации ще бъдат нещо по-важно от личностите, защото личностите живеят едва седемдесетина години, а общностите могат да устоят столетия. Но за християнина *личността* е по-важна, тъй като тя живее вечно и в сравнение с нея расите, цивилизацията и подобните

на тях неща са създадени на деня.

Християнинът и материалистът имат различни схващания за света. Те не могат да бъдат едновременно прави. И този, който греша, ще действа по начин, който просто не съответства на реалния свят. Вселената на това, дори и при най-добро желание от негова страна, той ще съдейства за унищожението на близките си същества.

„При най-добро желание“... Нима тогава това ще бъде негова вина? Дали Бог (ако има Бог) ще наказва човека за почитените му грешки?

Но нима това е всичко, което ни тревожи? Нима сме готови на риска да действаме спяно през целия си живот, причинявайки безкрайни вреди, стига някой да ни гарантира, че ще запазим кожата си и че никой няма да ни накаже или обвини? Трудно ми е да повярвам, че читателят е съвсем на това ниво. Но дори да беше, има още нещо, което бих искал да му кажа.

Пред всеки от нас въпросът, за който става дума, не е: „Може ли *някой* да живее добре без християнството?“ Въпросът е: „Мога ли аз?“ Всички знаем, че е имало достойни хора, които не са били християни; хора като Сократ и Конфуций, които никога не са чували за християнството или като Джон Стюарт Мил, който съвсем честно не е могъл да повярва в него. Ако предположим, че християнството е истина, тези хора биха се намирали в положение на честно незнание или почтена заблуда. Ако техните намерения са били толкова добри, колкото предполагам (тъй като, разбира се, не мога да чета в сърцата им), то аз се надявам и вървам, че уменост и милостта на Бога ще излекуват злото, което тяхното незнание, оставено само на себе си, би причинило на тях и околните. Но онези, които пита: „Мога ли да живея добър живот без да вървам в християнството?“, въобще не се намират в същото положение. Ако не беше чувал за християнството, той не би задавал такъв въпрос. Ако е чувал за християнството и след сериозен размисъл е решил, че то е невярно, той също не би го задавал. Човекът, който пита това, определено е чувал за християнството и съвсем не е сигурен, че то може да не е истина. Всъщност той пита: „Необходимо ли е да се безпокоя за него? Не мога ли просто да забиколя тази тема, оставяйки злото куче да си, и просто да напредвам в

доброто и добродетелите? Не са ли достатъчно добрите намесения, за да ми осигурят безопасност и безупречност, без да се налага да чукам на тази страховита врата и да проверявам има ли някой зад нея или не?“

На задавания такъв въпрос може би е достатъчно да се отговори, че той всъщност иска позволение да напредва в „добро“, без да е направил всичко възможно да разбере какво значи „добро“. Но това още не е всичко. Няма нужда да гадаем дали Бог ще го накаже за страховитостта и мързела му. Те самите ще го накажат. Такъв човек хитрува. Той умислено се опитва да „не знае“ дали християнството е истина или не, защото предвижда безкрайни затруднения, ако то се окаже истина. Той е като човек, който умислено забравя да гледа пътническия знак, защото ако го прави, може да научи за някои свои неприятни задължения; или като онзи, който не желее да погледне в банковата си сметка, защото се бои от това, което ще види там. Той е като човек, който не отива на лекар след като усети за пръв път мистериозна болка, защото се безпокои от онова, което може да му каже лекарят.

Човек, който остава невярващ на *такова* основание, не е в състояние на почтена грешка. Той се намира в състояние на *непочтена* грешка и тази непочтеност прониква във всичките му мисли и действия. Резултатът е известна уклончивост, дълбоко и неясно безпокойство и цялостно притъпяване на остротата и чувствителността на разума. Този човек е загубил своята интелектуална невинност. Честното отхвърляне на Христос може да бъде просто и излекувано (Лука 12:10), но да *забиколя* Сина Божий, като гледаш на друго място, претендирайки, че си не забиколял, докато се оставиш да те погълне виезпално нещо от другата страна на улицата, да оставиш телефона изключен, защото може би този, който звънна преди малко е бил Той, да оставиш неотворени някои писма, надписани със странен почерк, защото може да са от Него – това е друг въпрос. Може все още да не си сигурен дали трябва да бъдеш християнин, но добре знаещ, че си трябвало да бъдеш човек, а не прауц, който крие главата си в пясъка.

И все пак – тъй като във времето, в което живеем, интелектуалната честност е потънала твърде дълбоко – още може да се чуе нечие клещене: „А ще ми помогне ли то-

Англиският писател, поет, филолог, литературовед и богослов Клайв Стейнълз Луис е роден на 29 ноември 1898 г. в Белфаст, Северна Ирландия. Получава образование в Оксфордския университет, където преподава в продължение на три десетилетия.

През 1954 г. той става професор в Кеймбридж, а от 1955 г. член на Британската академия на науките.

Известност му донасят неговите изследвания в областта на английската литература от епохата на Средновековието, както и богословските му трудове.

Умира през 1963 г. Остава внушително по своята мащабна дело на творец и мислител, за което още приживе е удостоен с престижни литературни награди и получава широко признание и известност.

В България е известен с произведенията си „Проблемът болка“, „Обикновено християнство“, „Отвъд безвъзвратната планета“, „Писмата на душеведаца“, поредицата „Хрониките на Нарния“ и др.

Със своите съчинения на нравствено-богословски теми Клайв Луис се утвърждава като един от най-влиятелните апологети на християнството в нашето столетие.

Ще ме направил ли щастлив? Наистина ли смятате, че ще бъда по-добре, ако стана християнин?

Ако отговор на такива въпроси ви е действително нужен, моят е „Да“. Но на този етап изобщо не е добре да се дават отговори. Пред вас е врата, зад която според някои хора ви очакват тайните на вселената. Това или е истина, или не е. И ако не е, тогава онова, което в действителност се крие зад вратата, е просто най-огромната лъжа, най-грандиозната измама, описана някога. В такъв случай не е ли очевидно, че работата на всеки човек (който е човек, а не заек) е да разбере дали е така и после или да посвети цялата си енергия, за да служи на тази необятна и страшна тайна, или да разобличи и разруши тази грандиозна измама. Може ли няквоята човек, изправен пред такъв въпрос, да остане всецяло погълнат от блаженото си „морално усъвършенстване“?

Да, християнството ще ви направи добро – много повече, отколкото някога сте желали или очаквали. И първата частна от това добро ще бъде да ви набие в главата (това няма да ви хареса!) факта, че онова, което досега сте наричали „добро“, всички онези приказки за „благоразличен живот“ и „векливост“ – съвсем не са най-прекрасните и важни неща, за каквито сте ги смятали. То ще ви научи, че в действителност не можете да бъдете „добри“ (за повече от деветици) чрез собствените си морални усилия, а след това – че дори ако бихте успели, все още няма да сте достигнали щаста, за което сте създадени. Едната „моралност“ не е целта на живота. Вие сте създадени за нещо твърде различно. Джон Стюарт Мил и Конфуций (Сократ е бил доста по-близо до реалността) просто не са знаели за какво е животът. Хората,

които продължават да питат, не могат ли да водят приличен живот без Христос, не разбират за какво е животът. Ако разбираха, щяха да знаят, че това, което наричат „приличен живот“, е просто техническа подробност в сравнение с онова, за което ние хората сме създадени. Моралността е съвършено необходима. Но Божественият Живот, който ни се предлага и който ни призовава да бъдем богове („казан и ви бо, глоче стие“, вж. Йоан 10:34, ключови думи) е предвиден за нас нещо, от което протаталта моралност ще бъде погълната. Ние трябва да бъдем *препознавани*. Целият „заек“ у нас трябва да изчезне – зграженият, добротъстен и етичен заек, също както и страхливият и чувственият заек. Ще тече кръв и ще пишем, докато козната излиза из цели шепи от нас, а след това под нея неочаквано ще се покаже нещо, което никога досега не сме си представяли: истински човек, неостаряващ боу, един истински син Божий, силен, лъчезарен, мъдър, прекрасен и обличен в радост.

Ислята за „добър живот“ без Христос се основава на двойна грешка: първо, тя не може да бъде осъществена; и второ, като поставяме „добрия живот“ за своя крайна цел, ние пропускаме самия смисъл на своето съществуване. Моралността е планирана, на която не можем да се изкачим със собствени усилия; а ако можем, само бихме загинали сред ледовете и разредения въздух на висините, тъй като ни липсват крилата, необходими за оставане от пътуването. Защото истинското издигане започва оттука. Възлетата и бравите трябва да бъдат оставени, остатъкът от пътя е въпрос на летене.

Клайв Стейнълз ЛУИС
Преод
Михаил ШИНДАРОВ

ЗАПОЧВА АБОНИРАНЕТО ЗА 2001 г.

„Църковен вестник“

сп. „Духовна култура“

Поряди възобновяване поредността от 12 броя годишно цените за абонамента се променят съответно:

1 година	19,20 лв.
6 месеца	9,60 лв.
3 месеца	4,80 лв.
1 месец	1,60 лв.
Цена на 1 брой	0,50 лв.

1 година	16,80 лв.
6 месеца	8,40 лв.
3 месеца	4,20 лв.
Цена на 1 брой	0,90 лв.

АДРЕС НА РЕДАКЦИЈАТА

СВ. СИНОД, София – 1090
ул. „Оборище“ №4
тел. 987-56-11
факс 989-76-00

Главен редактор

АНГЕЛ ВЕЛИЧКОВ

Ръководен не е вярват.

Банкова сметка на Синодално издателство на БПЦ
ТБ Вихлим, мекта Европа – София, пл. „Св. Иларион“ № 19
банков код: 660 96 608, сметка: 1018147018

Сумите да се изпращат с пощенски запис или по банкова сметка, в които да се изпраща точният адрес и пощенски код на получателя!

Напомяваме, че „Църковен вестник“ съдържа свещени текстове и изображения и не бива да се използва за битови нужди.